

KELET.

POLITIKAI ES KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1881.

Kolozsvár, szerda, április 13

Tizenegyedik évfolyam.

Előfizetési felhívás

a „KELET” tizenegyedik évfolyamának második, ápril—juniusi évfolyamára.

A „Kelet” előfizetési ára:

Egész évre	16 frt.
Fél évre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy óra helyben	1 „ 50 kr.

Egyes szám ára 6 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői és kiadói szállás: főtér 4-ik szám.

Hírlapok nem adnak vissza.

MI LEHETNE KOLOZSVÁRBÓL.

V.

E lapok terén évek óta folytatott fejtegetéseinkből meggyőződhetett a t. olvasó, hogy ma már művelt országokban nem képzelnék ipart ipari-szakotatás nélkül. Először, hogy e tekintetben Oroszország is messze felettünk áll. Példákat idéztünk, miként születtek Németországban, különösen Württembergben egy pár szakoskolából virágzó iparú városok. Bebizonyítottuk, hogy a külföldi iparosok tudományát csak hasonló tudományal lehet megverni; tudást pedig az emberek önmagukból nem meríthetnek: iskola kell hozzá, a hol azt megkapják.

Ha egy ország magának mérnököket, erdőszőkeket, bányászokat, orvosokat, bírákat, papokat akar nevelni: akkor mindenik szakmára külön iskolát állít. A mezőn, az erdőn maga magától egyik sem születik és nő fel. Ha már most egy városnak, vagy országnak csupán a szükség hatása alatt létesített olyan iparos osztálya van, melyet a külföldiek a tudomány és ügyesség erejével tönkre juttatnak, akkor feltétlen kötelessége amaz országnak vagy városnak megtanítani saját fiait arra, a mit mások tudnak. A mely város ezt nem teszi, saját legszentebb kötelességét hanyagolja el.

Kolozsvárnak, mint magára sokat tartó intelligens városnak már rég ideje iparos-iskolákat kellett volna felállítania. E nagy hanyagságának már is rútul megadta az árát. Iparosainak fele egész iparágakkal együtt kivészett, elpusztult. Másik fele hasonlíthatatlanul szegényebb, mint volt egykoron. Ha akarta volna e város tudni, a mit kül országok az ily csapások elhárítására elkövettek, akkor elejét vehette volna a bajnak. Most legalább egy félszázadra van szüksége, hogy megfeszített munkásság mellett a romlást kiépülhesse.

Szakipar-iskolákat tehát

A KELET TÁRCZÁJA.

AZ IDŐJÓSLÁS HAJDAN ÉS MOST.

Írta:

Gamauf Vilmos.
(Folytatás.)

Mindenestre nevezetes tény az, hogy a meteorológiai időjósáknak, haladó korunk e békes munkájának hatalmas indokát épen a bábo-ru egy jelentékeny mozzanata szolgáltatja. Midőn ugyanis az egyesült hadsereg (angol, francia, olasz és török), az ötvenes évek elején a Krimben vívta harcát az oroszok ellen, 1854. november 14-én oly borzasztó vihar állott be, hogy a hajórajt ropantul megkárosította, a franciáknak egy sorhajóját elsüllyesztette, sőt még a szárazföldi táborhelyet is majdnem teljesen tönkretette. E vihar november 10. és 11-én Spanyol és francia földön dult, november 12-én a Dunafejedelemségeken vonult át és november 13-án folyton fokozódó erővel a fekete tengerre ért. A francia hadügyminiszter Vaillant tábornagy a híres csillagászt Le Verriert szólította fel arra, hogy e viharok mikénti lefolyását tanulmányozza s a jeles tudós, Liaistól derekasan segítve, minden részletre kiterjedő alapos munkáját egy évi szorgalmas kutatás után a francia akademiának be is nyújtotta. E gondos vizsgálat kétségbevonhatatlanul kiderítette azt, hogy rendszer táviradi összeköttetés létezése s igénybevétele mellett a vihar két nappal előbb jellemezhető s annak károsítása legalább is nagy mértékben kiküszöbölhető lett volna. —

bármí áldozatok árán és minél gyorsabban!

Legalkalmasabbnak mutatkozik előre azon iparágakat venni támogatás alá, a melyek még aránylag legjobban virágzanak, s kilátás van rá, hogy a hazában és a közel keleti tartományokban piacczal fognak birni. Ilyen legelső sorban az asztalos ipar, utána az agyagos ipar, a cipész, a bádógosszág, bodnárság, lakatosság, kerékgyártás, szíjgyártás.

Egy nagyobb méretekben felállított szakipar-iskola a dolog természeténél fogva az ipari-rajzra fektetne súlyt, s ez egy kitűnő szakerő vezetése mellett az összes létező iparágakban helyes és izléses formákra, pontosságra tanítva valamennyi iparos tanult. Ez volna tehát az alap, a honnan kiindulva a második fokot a megrajzolt alaknak az anyagból való kiidomítása: a modellirozás képezné. A harmadik fok a külön állnak az egyes iparágak és ekkor a város tehetségéhez képest kellene, hogy szak-képzett vezetők alatt különböző műhelyeket rendezzen be. Egy kitűnő asztalos műhely volna az első feladat, a hol az asztalos árúk gyors, korrekt, izléses előállításának egész a műfargarázzat tükélyeig kell mennie. A szép és jó faanyagot ez időszert is Erdélyből viszik Bécsbe, a honnan butor alakjában visszavásároljuk. A butor szállítási költsége nagyobb más iparcikkénél, tehát e tekintetben is előnyben van a hazai asztalos-ipar a külföldi felett. Nem megvetendő tényező, hogy Kolozsvár a legkényelmesebb vízerővel rendelkezik a Kis-Szamos ágában, mely tetszés szerint elvehető, kisebbíthető, vagy nagyobbítható. Különösen az asztalos-iparra nézve roppant fontosságai bir ez ingyen munkaerő, melyet két élelmesebb iparosunk már is felhasznál. Az asztalos-iparnak kiegészítő része a kárpitosság, melyhez ma már az izlést szintén iskolában nyerik. Különös figyelmet érdemel az agyag-ipar, melynek sokat ártott ugyan a vasedénynek feltalálása, de a melynek azért még mindig van jövője. Kolozsvár a legkülönbözőbb és legkitűnőbb anyaggal rendelkezik a cserépipar minden ágára, s a legalsóbbrendű fazekoktól, a legművészebb kivitelű majolikákig mindent előállíthatna, csak embere volna hozzá. Itt is az alak minőségétől, a ház vegyítésétől és kezelésétől függ minden. Ezt sem lehet iskola nélkül megtanulni. És így sorra mehetnénk számtalan iparágon, melyet sehol sem hagynak önmagában pusztulni el, hanem

Az időjósítás gyakorlata egyébiránt csak oly régi, mint maga az emberiség és ma épen úgy divik, mint hajdan, mert hiszen egy lépést alig tesztünk szobánkból, mielőtt a bekövetkező időről magunknak számot nem adunk volna és így az időjósítás egy bizonyos, ha bár korlátolt nemét gyakoroljuk. A jósítás tehát mindig szokásban volt és lesz, — csak hogy nem mindenkor teljesült: ha igen, akkor emléktünkben mélyen bevésvé maradt; ha nem, akkor csakhamar elfelejtettük, de hittünk bízalmunk megingatva alig lett és ez nagyon természetes, hogy úgy mondjuk, nagyon emberies, mert a pozitív mindig tartósabb, erősebb hatást gyakorol reánk, mint a pusztán negatív!

A görögök és rómaiak korában maguk az istenek szabályozták, sőt részben vezették az időjárás tendenciát; Zeusz-Jupiter dörögött, villámolt és eső adott, Iris a szivárványt, Zephír a szellőt jelképezte stb. és a más pogány népek mythológiájában is hasonló fogással találkozunk, sőt még az egy Isten imádó zsidók is Jehovah közvetlen intézkedésétől várták, hol mint jutalmat, hol mint csapást az esőt és éghőborot. Innen lehet magyarázni, hogy az időjárás megváltozásáért egyeseken a legfelsőbb lényhez fordultak, hogy egyes esetekben vészt és vihart is kértek akár bizonyos tekintélynek a kimutatására, fentartására, akár valamilyen ellenségnek sanyargatására, pusztítására. Még újabb időben is maradt fenn e szokásnak némi nyoma: talá-
lunk még énekes könyvekben verseket, imákat, melyeket nagy szárazságban vagy túlságos esőzésben elénekelné, elmondani kell. A bi-
gott és szenvedélyes olasz közép saját házi

támogatnak, gyámolítanak az állam, a társadalom, község egyesült erőivel.

Ez útra kell térni Kolozsvárnak is, ha iparos várossá akar lenni.

A renteconversió és a bécsi lapok. A bécsi lapok majdnem kivétel nélkül foglalkoznak a renteconversióval. A „N. Fr. Presse” így kezdi cikkét: „Busan hallgatjuk a Pestről hangzó örömmijongást, bánatos szívvel nézzük a magyar államértükelt öltött örömet. A magyar aranyjáradék conversiója, a kísérlet Magyarország javult hitelét a finanziaik számára tartósan hasznosítani, a Tisza kormány legszébb műve. A „N. Wiener Tagblatt” írja gróf Szapáryról: Bizott a „Magyar Istenben,” a speciális magyar istenben, a ki nem is hagyta el hű népét. Magyarország meg lett elégedve. A „W. Allgemeine Zeitung” szerint: A magyar hatszázalékos aranyrente most már fényes revanchet nyújt a tözsének azért a sok aggodalomért, melyet négy év alatt okozott. Csak a „Fremdenblatt” örül ösztönös s fentartás nélkül a conversiónak. Cikkét így végzi: Az operáció sikerére nézve megvan minden előfeltétel, csak az kell még, hogy a pénzpiac kedvező viszonyait ne zavarja meg semmi. Reméljük és kívánjuk ezt, úgy a magyar államnak, mint mostani kormányának, melynek eleget kellett küzdenie és dolgoznia, míg sikerült neki Magyarország pénzügyeit oly állapotba hozni, mint a melyben azok most vannak. A pénzügyminiszter különösen megérdemelte, hogy részeshűljön azon egyetlen való jutalomban, a mely megfelelő szolgálatainak, s a mely abban áll, hogy a legfontosabb és legelőtérőbb hitelintézet, melyet Magyarország valaha végrehajtott, örök időkre a Szapáry Gyula nevéhez van fűtve.

Kolozsvár város nyilvántartási hivatalának népszámlálás alkalmából való rendezése.

A városi hatóság a lefolyt népszámlálást arra használta fel, hogy nyilvántartási hivatalát újolag rendezze. Budapest e végre a múlt év májusában külön népszámlálást hajtott volt végre, nálunk az országos népszámlálás vezettetett úgy, hogy most a város nemcsak a nyilvántartásra megkívánt adatok birtokában van, de egyszersmind a népszámlálási iroda a már folyamatban volt nyilvántartási osztályokat kiegészítette, a megkívánt új osztályok berendezésére kellő anyaggal rendelkezik. Az újonnan berendezett nyilvántartás működése a f. hó 24-kén, a szent-györgynapi lakváltoztatással vennie kezdetét. Azon szervezet, melyet e hivatal a népszámlálás vezetőjének betérjesztése szerint nyerne, a következő:

A nyilvántartási hivatal újabb berendezése szerint a következő alakot és munkakört fog

szenjtéhez fordul az esőért, vagy jó időért és ha a szobrocska hajlik a kérésre, bezzeg van öröme, összevissza csókolja, cizirgatja, cizozmázza; — de ha nem teljesül a kívánság, akkor a szegény szentet a vízbe buktatja, vagy a forró napra teszi, vagy jól elpáhozza: hadd szenvedjen ő is! Mindezek tán korlátolt észre, de legalább teljes jóhiszeműségű vallásnak; míg régebben, ha Isten vagy a szent nem segített, a gonosz szellemekhez is tolyamodtak; sőt a boszorkányok többek között mesterségéhez tartozott, hogy rossz időt csináljon — innen a német Wetterhexe — de meg is lakott aztán érte, ha kére került!

Az a hit is nagyon régi, hogy földfeletti tárgyak, kivált a csillagzatok az időjárásra döntő befolyást gyakorolnak. Így az üstökösök megjelenése régen elemi csapások, háborúnak, inségnek és betegségnek volt előjátéja; míg újabb reputációja megjavult és termékeny évet, vagy legalább jó borévet várnak kísérétében, mint 1811, 1819, 1834 és 1858 ban meg is történt! Azon nézet, hogy h égi test, u. m. Saturnus, Jupiter, Mars, a Nap, Venus, Mercur és a Hold (vagy ugyanezek, de más sorrendben) uralkodó felváltva naponként, szintén időjóslatul szolgált, még pedig az egész évre előre. A XVII. százban egy új eszme, az évi uralkodó plánetá időjárás befolyása lett felkapva, úgy értelmezve tudnillik, hogy minden 7-ik évben napról-napra azonos időjárásra tarthatunk számot. Ezen alapszik az u. n. száz éves kalendárium, melyet Dr. Mauritius Knauer a langheimi (bajorországi) záradapátja szerkesztett és mely 7-évre jósolja az időt. Így például 1881 épen a cyclus első éve, uralkodója Saturnus, tehát hideg, nedves esztendő

Hirdetési díjak.

Egy négyszög czantiméternyi tér ára 2 kr. Bélyegdí minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhan) der Wollzeile 36. Haasenstein et Vogler (Wallisch-gasse 10) Rud. Mosse Publicistische Bureau. Budapest: Haasenste. és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. hirdetések fevél irodája Budapest Szervitátor 3. sz.

Ügyviteli coitók

garmond sora után 25 krajczár fizetendő.

a nyilvántartási könyveinek létszáma rektifikál-
tatván, a cselédeknek lehető legjobb összeírását
birjuk. A további nyilvántartásra a kártyák-
kezelés akkép lett alkalmazva, hogy minden
cseléd neve és foglalkozása egy kártyára lett
vezetve, mely a reá vezetett számoknál fogva
megmutatja, hogy az illető cseléd melyik könyv-
van bevezetve és beírva. E kártyák indexül
szolgálnak, mire nézt a férfiak fehér, a nők kék
lapra lettek vezetve, így nemők szerint külön
alphabetikus rendben lettek elrendezve. S miután
e végre külön új és czélszerű asztal és osztá-
lyozott állvány lett készítve, úgy van beren-
dezve, hogy a kezelőtiszt bármelyik cselédet
azonnal megtalálja. Hogy a kezelés gyorsasága
fokoztassék, a kártyára hely van nyitva, hová
az illető cseléd gazdavaltoztatása bevezethető.
Honnan később a kezelő tisztviselő törebb órá-
sokat, városról feltávozásokat evidenciába kell
tartania, tovább könyvel.

III. A mesterlegények és inasok nyilvántartása.

A mesterlegények és inasok száma váro-
sunkban közel 2000. Nyilvántartásuk a szerint
történt, mint a cselédeké. Kisebb számuknál fogva
kevesebb kereséssel történt. Mindazonáltal a gya-
kori jöves-menés és kieserelődés a csupa köny-
vek általi vezetést is nehézkessé tette, mind a
hivataltól, mind az ott várakozó segédttől és
inasától sok időt rabolt el. Ide járul, hogy ezek-
nél még sokkal több bizonyítvány van léteve a
hivatalban, mint a cselédeknek, minélfogva az
index, mint utmutató, ép oly szükségesnek mut-
tatkozott.

A népszámlálási adatok nyomán a hivatal
adatait itt rektifikáltuk, teljes létszámot állított-
unk össze, s miként a cselédeknek a kártyákkal
nyilvántartást, itt is bevezettük.

IV. A szabadságot katonák nyilvántartása.

Ez nyilvántartásunk egyik legkényesebb
tárgya, már azért is, mivel a városi hatóságnak
ezek itt vagy itt nem létező, létszámáról havon-
ként a katonai hatósághoz jelentést kell, hogy
tegyen.

Könyvekben vezettetik, s létszámuk cseké-
yebb voltánál fogva az alphabetikus könyvek
utján vezetése továbbra is megmarad.

V. A tanulóifjuság nyilvántartása.

Különösen az egyetem megnyílása s azon
számtalan megkeresés és kezbesítés, mi hatósá-
gok és egyesek részéről az egyetemi polgáro-
kkal szemben történik, azok hollakásának tudá-
sát szükségessé teszi. Hivatalunk eddig is be-
kérte az iskolák ifjusága névsorát, ismerte na-
cionálalját, de különösen a városban lakók hol
lakását nem.

A népszámlálási adatok nyomán deczemb.
31-iki lakását mindeniknek tudjuk, lakváltozta-
tásuk további megfigyelése most van rendezés

A LÁMPAGYUJTÓ.

MISS CUMMINS REGÉNYE.

Huszonharmadik fejezet.

Jó barát a szükségben.

(Folytatás.)

Ezelőtt mintegy két hóval W. ur be-
teg gyermekéhez hívtak, s mi alatt együtt
beszélgettünk, újabb látogatót jelentettek
be. W. ur magára hagyott, s kevés idő
mulva visszatérve jelentette, hogy kegyed
volt ott, s épen felfogadta iskolájába ta-
nitónőnek, s hogy a telet már itt fogja
tölteni Bosztonban. Engem legkevesé-
sem lepott meg, hogy kegyed beállott ta-
nitónőnek, tudva, hogy annak lett kiké-
pezetve, s örültem, hogy jó helyet kapott.

Azonban alig léptem ki W. ur ajta-
ján. találkoztam az utcán Grammal, s
míg egymás mellett haladva beszélgettünk,
ő folyvást a télre alakított terveiről s uta-
zásáról beszélt nekem.

— De Flint Gertrud nem fogja ön-
ket elkísérni szoltam.

— Gertrud? hogy ne. Minden eset-
re velünk jön.

— Oly biztosan tudja-e ezt? kér-
deztem. Felszólította őt már erre.

— Ha felszólítottam-e? Nem, volt a
felelet. De azért természetesen tudom,
hogy velünk fog utazni és hogy igen
örül ennek, tudva, hogy nem minden oly
leánynak jut ily szerencse részébe, A

alatt, a kártyákkal való nyilvántartás rendszere ide is bevezetettett.

VI. A kéjhölgyek nyilvántartása.

A kéjhölgyek nyilvántartása, külön könyvben eddig is szabályszerű volt.

VII. Az utazó vendégek nyilvántartása.

Az utazók nyilvántartása eddig is be volt vezetve, de a vendéglők a hozzájuk juttatott bejelentési lapokat nem töltötték ki s juttaták be elég pontosan.

VIII. A keresetnélküliek nyilvántartása.

A n-p számlálási adatok erre kétféle adatot nyújtanak. Kitérítetik először a bizonytalan keresetből élők létszámát. Továbbá azokat:

- a) kiket a család tart;
- b) kik hatóságilag valamely intézetbe vannak elhelyezve;
- c) az alamizsnából élőket.

A keresetnélküliek nyilvántartása már rendőri szempontból szükséges levén, mint új osztály lesz berendezendő.

IX. Az illetékesség nyilvántartása.

A városi pénztár óvása tekintetéből, az illetékesség nyilvántartása már el levén rendelkezésre, a helyi és idegen illetőségű egyének megkülönböztetésére a legnagyobb gond volt fordítva. A város törzs lakóival és a biztos állásba levő nem itt születettekkel, vagy a törvény alapján illetékességet nyertekkel könnyen tisztába lehet jönni.

De különösen a legközelebből települt s folyvást települő s bizonyos keresettel nem bíró népelemmel szemben, a nyilvántartásnak igen nagy teendője lesz. Azok részére, kik december 31-én már a városon voltak, a népszámlálási anyakönyvben két rubrika van nyitva, egyikben a kérdezettek, mióta van e városban, a másikban, hogy minő igazolvánnyal.

Azokra nézi, kik ezen év első napjától fogva települtek, vagy le akarnak települni, külön könyv lesz nyitandó.

S mind a legközelebbi települtek s mind az ezután települők illetékességi igénye elbírálására, legalább mint fellebbező fórum, kezdetben egy bizottság lesz kinevezendő, melynek hatásköre később a tanácsra is szállhat. A bizottság kezdetben azért látszik szükségesnek, mivel miként Bécs városa is 1880. májusában megtette, a kétes illetékességi már megtelepültek le megindozandók lesznek, hogy illetékességi igényök elismertessék, vagy visszautasítsassék.

X. A tanköteles gyermekek nyilvántartása.

E kérdésről különösen a tanfelügyelőségnek évről évre szüksége levén, most, a midőn a népszámlálás a tanköteles gyerekeket összeírta s a helyben születettek successentiaját szintén ismeri, ezen adatokból a nyilvántartás korévenként összeállítva, evidenciába fogja tarthatni, a tankötelesek létszámát feltéve, hogy a települők gyermekei hozzacsatoltatnak.

XI. A születés, házasság és elhalás nyilvántartása.

Ha a fennebbi általános népességet s annak kategoriat pontosan kívánjuk nyilvántartani, szükségessé válik, hogy azon változásokat, miket az ugynevezett népességi mozgáalom előidézi, az anyakönyvbe vezessék.

A város népessége nemcsak település, hanem születés által is szaporodik. Ha a születést nem vezetjük az új népszámlálásig, mi alkal-

modor, melylyel beszélt, hosszantott kis-sé. Csak nem oly határozott hangon azt feleltem neki, hogy részéről kétem, hogy elfogadja Gertrud a meghívást. Erre aztán kiegyenesedett a nemes ur és minő beszédet tartott! Most sem bírok visszaemlékezni reá a nélkül, hogy jóízűt ne nevessek fölőtte, különösen, ha meg-gondolom, hogy mily hamar legyőzött azután. Hogy miket mondott, nem tudom ismétlni, de kedves Gertrud, ha az ember őt hallotta, azt kelle hinnie, hogy képzelésig még csak azt is gondolni, hogy kegyed merne ellenkezni akarátával, őt tölem is felségsértéssel határos ilyesmit még lehetségesnek is tartani.

Roppant kíváncsi voltam megtudni azután, hogy hogyan végződött a dolog, s kétszer is ki akartam kocsinzi nőmmel Grahamhoz, megtudni ezt, de tudja kegyed, az orvos nem mindig ura idejének, még végre találkoztam Pánnéval a szakácsnővel egy boltban, s őt kikérdezve, megtudtam, ha nem is minden részleteiben, a valót. Meg vagyok győződve, hogy ő igazat beszélt.

Ezután alig két nappal, találkoztam ismét Grahammal.

Tettem magam, hogy mit sem tudok, s kérdeztem tőle:

— Nős, mikor utaznak el.
— Holnap, felelte,
— Ugy? oly hamar. Akkor tehát nem is fogok többé a hölgygyel találkozni.

Nem lenne oly szíves, a Gertrud számára egy csomagot magával vinni?

masin! 10 év múlva lesz, 10 korévet nem ismerünk.

A népszámlálás a deczemb. 31-iki családi állapotokat tünteti fel, ha a házasságokat nem vezetjük, a jövő népszámlálásig a hajadonok és nőtlének s eshatóleg özvegyek minden tán kiadandó bizonyítványánál, mint ilyenek fognak szerepelni.

Miután a város lakosságában nemcsak az elköltözés, eltávozás, de egyszersmind elhalálozás által is változás áll elő; ha a halálozásokat nem vezetjük, a jövő népszámlálásig minden ember fog élni.

A népszámlálási anyakönyvben ezen feljegyzéseknek az utolsó oszlopban hely lett nyitva. De különben is az országos statisztikai hivatal ezen adatokat évenként be szokta kívánni, ezen adatok begyűjtése a nyilvántartási hivatal útján a legkönnyebben eszközölhető.

Városunk nyilvántartási hivatala a legszűkebb keretben felállítva is ennyire ki kell, hogy terjedjen. E keretben még csak a személyi viszonyok vannak nyilvántartva: a foglalkozások szerinti nyilvántartás, bár vannak kathegoriak, melyenek a varrások, piezérók szintén nyilvántartást kívánnának, bevezetve nincs. A dologi nyilvántartás a házak nyilvántartásán kívül merőben hiányzik.

A fenn elősorolt czimekből néhány eddig is be volt indítva, néhányat merőbe újolag kell berendeznünk. A beindított czimeket a népszámlálási iroda rektifikálta, kompletizotta, berendezte, illetőleg f. évi apr. 24-ig, mikor a lakváltoztatásokkal az első nagy mozgalom kezdődik, készen lesz. S a városi hatóság azon helyzetbe jut, hogy kibocsátja a hűdését, miszerint a városi lakosságot figyelmezteteti, hogy minden nemű kérdéseivel idefordulhat, s a nyilvántartási hivatal minden kereset egyéőről tudósítást ad.

Ha nyilvántartási hivatalunkkal ismét oda nem akarunk jutni, hol most állunk, hogy be-vannak állítva több irányban a könyvek, de mert részint hiányosan, részint teljesen nincsek folytatva, a hivatal a felmerülő kérdésekre felelni nem tud, vagy ha tud is, hosszas keresés után tud, oda vagyunk utalva, hogy az ujjolag berendezett részt folytatnunk, s a még be nem rendezett részt be kell fejeznünk.

BELFÖLD.

D-Szt. Márton, apr. 8.

(Kis-Küküllőmegye közigazgatási bizottsági gyűlése. Alispáni, árvaszéki, adófelügyelői jelentés s közegészségi viszonyok.)

A megye területén márcz. havában a személy és vagyonbiztonság, az alispáni jelentés szerint a rendes körülményeknek megfelelő volt. Az állategészségi viszonyokról tett jelentés rendben megemlíti, hogy Sz-Nádas községében előfordult takonykór eset alkalmából a löállomány megvizsgálatát, a fertőzött lovak leszurattak.

A megyei különböző pénzaopok hátrálék követeléseiből befolyt 158 frt 42 kr: fizetetlen van még 1907 frt 87 kr.

Az njönzeállítás befejeztetett, a megyére-kirott jutalek kiszolgáltatott, és pedig a közös hadsereghez 202; pórtartalékhoz 32, és a honvédekhez 112 njönze.

Az árvaszéki elnök évnegyedes jelentése szerint számadás megvizsgálatot összesen 40; fővagyon kimutatás 60; számadás körüli hanyagságrt pénzbürságon marasztaltatott hét gyan. Birtok részletek eladás megengedtetett 19 gyanúak, míg 14-nek hason kérelme vissza-

— Nincs semmi közöm Gertruddal, szolt ő mogorván.

— Hogyan! kiáltottam fel nagy meglepetést szinlele. Gertrud elhagyta volna az ön házát?

— Ugy van, felelte Graham.

— S merészelte ezt tenni? folytatam az ön szavait ismételve.

Merészelte önt ennyire tekintetbe nem venni?

— Jeremy ur, kiáltott fel ingerülten, többé hallani sem kívánok e fiatal hölgyről! ép oly hálátlanul, mint esztelenül viselte magát.

— Nő mi a hálát illeti Graham, ön azt mondta volt, hogy újabb kegy bizonyítékául tekintheti Gertrud, hogy őt magával viszi, s én pedig mondhatom okoságnak tartom részéről, hogy független állást kíván biztosítani magának házájában.

Hanem ön és Emilia végett nagyon sajnálom; igen hiányozni fog ő önöknek.

— Könnyen nélkülözhetjük az ön sajnálkozását oly esetben, mely épen nem veszteség reánk nézve.

— Vagy ugy! szoltam, azt gondoltam, hogy vágnak a Gertrud társaságára ez utazás alatt.

— Ellissné velünk fog jönni, felelt ő nyomatékka, mi nyilván azt akarta jelenteni, hogy ez oly egyén, ki mindent képes pótolni jelenlétével.

(Folyt. köv.)

utasítottat. Per folytatásra 10 gyanúak adatot gyanúhatósági engedély. Gyámság alól ez év negyedben felszabadult 84 személy és pedig teljes korúság következtében 56; nagykorúsítás által 4; férjesülés által 16; halál által 8. A nagykort értékek osztályrésze kintalattott, egészen vagyontalan csak egy volt.

Az árvai pénztár állása márczius végén a következő volt. A királyi adópénztárba gyűmölcsötetés végett le van téve 22919 frt 72 kr; magánosoknál 10405 frt 2 kr. kamathátrálékban 587 frt 71 kr; államkötvényben 250 frt; drágaságokban 658 frt 80 kr; készpénzben 711 frt 92 kr — tehát összesen 35593 frt 17 kr.

Az elintézendő ügydarabok száma tett 895 melyből ellátást nyert 833. Hagyatéki ügy tárgyalásra vár a) a d.-szét-mártoni szolgabírónál 78; —b) Erzsébetvárosi szolgabírónál 122; c) a radótnál 95 d) a hosszúságnál 12. A hátrálékok ily jelentékeny számánál fogva a szolgabírók komolyan arra lettek utasítva, hogy f. év június 1-ső napjáig a tárgyalásokat fejezzék be, egyszintén egyik árvaszéki tölnek P. G. fel-szólítottat, hogy a kezén levő hátrálék ügydarabokat május 1-ső napjáig dolgozza fel.

Az adófelügyelő bejelentette, hogy márcz. havában 20592 frt államadó folyt be, tehát 3410 frtal kevesebb, mint a mult év hason időszatában, minél fogva a szolgabírók, és falusi elő-ljárók ellen a felelősség alkalmazása kimondatott.

A közegészségi viszonyok a főorvos jelentése, szerint kedvezők a roncsoló toroklob előfordult ugyan néhány községben, de csak szorványosan. A mérnöki jelentés szerint a tavaszi árvizek az utakat több helyen megrongálták annyira, hogy némely helyen a közlekedés is fennakadást szenvedett, de már ma minden irányban nyitva van.

A hivatalos jelentések után magánosoknak — legtöbb részben — adóügyi kérelmei elintéztetvén, az ülés d. u. 1 óraker befejezést nyert.

Csik-Rákóc, 1881. apr. 7-én.

(Az „Ellenzék” kacsája.)

Az „Ellenzék” 76-ik számában Pártélet czimen a következőket olvastuk: „Csikből érkezett tudósításunk megerősíti azon hírt, hogy Csikmegye alsó kerületében Mihályi (eddig Mihály) Ferencz a függetlenségi párt jelöltje biztos kilátásokkal néz választási küzdelme elé...”

Ugyátszik, az „Ellenzék” ezen légből kapott hírt mában látta, mert Csikmegye „alsó kerületében” Mihályi fellépni so merne, s ha merne, csak annyiban nézhetne „biztos kilátásokkal választási küzdelme elé...” hogy ott minden körülmény között megbukik. Nem kételkedünk, hogy maga az „allegy” Mihály Ferencz ur is feljajdul, o légből kapott hírt megozafolándó.

Mihály Ferencz aljegyző ur, az elmúlt farsang vége felé a „Karczfalvi”, de nem „Csikmegye alsókerületében” — igaz, taluzott, — s talán nyilvántotta is egyes rokona s bizalmas embereinek „őteg apja azon jámbor óhaját”, hogy képviselőnek készíti fellépni; de ő, kevés kilátást észlelve, s ez időszert személyét még „fiatalnak” ismerve, elhallgatott, a mely önismeretét dicséretet érdemel!

Csodálkozom, ha nincs tudomása az „Ellenzék”-nek, hogy csikszeredei helyettes adófelügyelő Müller, most „Molnár” is — két megbízottja által — „a dőelengedés ígérétével” aláírást hordoztat, hogy mint „parton kívüli” képviselőt jelölje s programja elmondására — melyet Postról vár — hívja meg?

„Csikmegye derék és értelmes székelysége mindig híven helyt állott a hazafis kötelesegek teljesítésében”, s mint ilyen, jövőre is e megye tevékeny — jól képzett — szeplőtlen, tiszta jellemű székelv atyánkia, Gál Endre” ügyvéd ur által akarja képviseltetni magát.

Végül azt is megszögom az „Ellenzék”-nek, hogy közelebb „Gyergyó”-ban jártam, s tekintélyes egyénekkal találkoztam, a nélkül, hogy mást említettek volna, határozottan kimondották, hogy a 48 as derék, vitéz, ősbajnokot Sánta Lajos urat képviselőjüknek tartják meg jövőre is.

Öltmellelti.

A pétérvári merénylet.

Tegnap i táviratunk már meghozta a hírt, hogy a czár-gyilkosok két általi halálra ítéltettek. Közlünk itt néhány részletet a tárgyalásból az Egyetértés tudósítójának távirata után.

A védők rövidre szabtak beszédeiket s így már tízedél óraker véget értek a szónoklatok.

Utánuk Zselyabov szoltot s háromnegyed óráig tartott védőbeszédében kifejtette elveit s a jövőt változta. Hosszu beszédben fejtegeti és védelmezi még egyszer a párt programját; egy megjegyzést, hogy ő a valódi orosz, a hallgatóság piszegezzel fogadta. Az intelligencia elleni vádjai rossz hatást idéztek elő. Ezután a pártárvalatokról és saját állásáról tart fejtegetést, azonban egy szót sem szolt a terhére rótt büntényről. Az elnök azon felhívására, hogy ne térjen el a dologtól, mosolygva; végül azt mondja, hogy egész lelkét fel akarja tánni. Egy óráig tartó beszédében Michajlov ügyét is védi.

Erre a többi vádlott nyert engedélyt az utolsó szóra.

Riszakov ismét egész csendesen beszél és a védővel tanácskozik. Michajlov a saját védelmére néhány szót mond, rossz neveltetésére hivatkozva. Hesse-Helfmann beszéde érthetetlen. Kibalesics az emberi jogoknak és a terrorisztikus párt alapelveinek fejtegetése mellett hosszabb beszédben védi magát. Némileg elfogult. Perovszkájé messzehallatszó hangjával s elszánt magartartásával figyelmet ébresztett. Szintén Zselyabov szellemében beszél, kifejtí a párt iránti viszonyait és azt kívánja, hogy az ítélet meghozatalnál ne vegyék tekintetbe azt, hogy nő és itéljék halálra.

Ezután a törvényszék fél órára felfüggesztí a gyűlést, hogy a kérdéseket megállapíthassák. Miután a térvényszék a kérdések felett behatóan tanácskoztott, megegyeztek a kérdések feltevése iránt, melyeket az elnök kihirdetett. A megállapított kérdéseket egy a vádló, mint a védők s vádlottak egyhangulag elfogadták.

Ezután a közvádló a történet, a vizsgálat s a vádlottak vallomásai alapján indokolta vádját, s annak rövid összegezése után a törvény értelmében vádlottakat halálra ítélni kéri. Erre a védő ügyvédek előadják az enyhítő okokat a halálbüntetés kiszabása ellen. A bíróság erre az ítélethozatalra visszavonul, s harmadfél órai tanácskozás után reggel 6 óra 20 perczkor kihirdeti az ítéletet, mely szerint a közvádló indítvány értelmében Zselyabov, Perovszka, Kibalesics, Riszakov, Helfmann és Michajlov vádlottak mindnyájan kötélt általi halálra ítéltetnek. Perovszkára vonatkozólag a halálos ítélet, miután Perovszka nemesi származásu, a büntető codex 945. §-a értelmében előbb az igazságügyminister által a czár jóváhagyása alá terjesztetik. A halálos ítélet kimondásakor a vádlottak elcsapadtak s hidegen, nyugodtan halgatták végig az ítélet felolvasását. — Hétfőn délután 4 óraker lesz az orosz törvények értelmében az ítéletnek formális kihirdetése a vádlottak előtt.

Titkári jelentés,

melyet a erd. gazd. egylet ápril hó 9-én tartott közgyűlésén felolvasott:*) (Gamauf Vilmos)

Az idei év e tekintetben nagyon terhes lesz, miután, mint említettük, az átmenet befejezéséhez most közelit és emellegva régi tábláink fogatékban, új tábláink meg tartalékokban vannak, a kiadható fajok megválogatása lehetetlen, a verőnek — ha ugyan elfogadja — azt kell vennie a mit adhatunk, nem pedig azt a mit ő szeretne! Mindezekből folyólag a köztelki hiányt óvatosságból a mult évi előirányzathoz képest 50%-al felemelni s így 900 frtban megállapítani jónak látjuk.

Az 1882-ik évre már a köztelki munka a kertészeti szakosztály gondos és alapos számítása szerint általányban lenne kiadható: még pedig lenne a kiadás nagyjában vázolvá

Kertész fizetés 450 frt.
Általányi munka 425 frt.
Adóra s biztosításra 50 frt.
Építlet s kerítés fenntartása . . . 50 frt.
Összesen 975 frt.

A bevételeket a következőkben lehet csoportosítani:

Eladó csemeték után 800 frt.
Külső- és belső föld kibérléséből 150 frt.
Összesen 950 frt.

Vagy pedig sikerülni fog az egész köztelket oly formán haszonbérben kiadni, hogy a vállalkozó az egy és negyed holdnyi falkola s ahhoz tartozó mag pikirozó s vadonoz iskola, valamint az anyafakertnek kötelezett fenntartásán kívül a befolyó jövedelem élvezése mellett az egész köztelekről saját legjobb teltszése szerint rendelkezessék és még e mellett csekély, de évről-évre fokozódó haszonbért is fizeszen. Láthatja a tisztelt közgyűlés, hogy egyleti köztelkttelkkel új uton haladunk és hogy lehetséges lesz a czél megórása mellett az egyleti pénztárt egy terhes, számos tagtársunk véleménye szerint nem eléggé indokolt kiadástól megmenteni.

Köteleességünk tudatni, hogy a köztelekből a borszőlő egészen eltávolítva lett, a joen évben asztali fajok lesznek a nagytelcsi szőlőbe áthelyezve, valamint a köztelki szőlőiskola is kiertve, ugy hogy jövő évre e telepünk a szőlőtől egészen tiszta lesz, ami tekintettel a fenyegető phylloxera veszélyre nagyon fontos, mert így e káros rovarnak tápját elvonva, nem kerülünk azon bajba, hogy csemetéknek eladása beítható legyen!

A nagytelcsi szőlő a mult évben közepes, nem nagyon érett termést adott, mely árverésen 96 frton kelt el. A köztelki asztali szőlőnek ide helyezésével az aljban levő értéktelen fajok jobbakkal lesznek pótolva s a mívelésnek Guyot és karikás rendszerre való szorításával a termés is — az eddigi tapasztalat szerint — tetemesen gyarapítva.

*) Lapunk tegnapi számában hozott tudósításban a napidias titkári seged elleni kifogást tévesen írtuk Szentgyörgyi Lajos urnak, miután azt Szentgyörgyi József tette.

Szellemi tulajdonunknak az „Erdélyi gazda” gyarapodásáról már mult évi közgyűlési jelentésünk szoltott és most örömmel jelenhetjük, hogy az 1880-ik év kedvező eredményt nyújtott. Tagsági példány 275 ment szét, tisztelet és csopépeldány 107 volt, miglen az előfizetők száma 459-re rugott, kik közül csak 188 fizette a rendes 2 frtnyi díjat, 271 ellenben a kedvezményes 1 frtos előfizetést vette igénybe; ezek között volt: tanintézet és iskola 100, község 80, lel-43 és tanító 41; látszik tehát, hogy a lap kezd azon körökben terjedni, melyeknek első sorban száma van.

Hogy a mutatkozott gyarapodás folyton növekedő lesz-e, azt ma megmondani nem lehet; de tán alig veszik szerénytelenségnek azon óhaj-tásunkat, mely azt kívánja, hogy mielebb minden magyarjku közönségnek, lelkeseknek, tanító-nak kezében forduljon meg e hasznos lap, melynek ha egyéb érdeme nem volna is, már példatlan olcsóságaért is páriolásra méltó. Igen nagy baj, hogy nálunk még oly kevesen szeretik a szaklapot olvasni s még kevésbé abba írni, pedig elismert gazdálkodnak figyelemre méltó tapasztalatai kiváló érdeket kölcsönöznek egy első sorban a gyakorlat igényeit szem előtt tartó közlönynek. De ugy az olvasó, mint az író közönséget lassan lassan lehet csak nevelni és ha az erdélyi gazdasági együletnek erre elég türelmet, szellemi munkásságot és anyagi támogatást fordíthat, a maga idején kétségkívül örömet fogja látni az üzenetlen fáradozásuk. Az előfizetők szaporodása adta már az elmúlt évben azon kedvező eredményt, hogy a költségvetésben felvett 750 frt helyett az egyleti pénztár csak 612 frttal járult a lap fenntartásához.

A szőlészeti vándortanár a mult évben a kiskülföldi borvidék nyaradi kerületét járta be, e mellett a nagyméltóság miniszterum felszólítására és vonatkozással a fenyegető phylloxera vészre — elkészítette az erdélyi szőlőültetvények statisztikáját. Ösztől kezdve a borászati kormánybiztosság rendelkezett vele és jelen új évkor tényleg az állam szolgálatába lett átvéve egyelőre ideiglenes minőségben mint szőlészeti és borászati szaktanár.

Szakosztályaink közül ismét a kertészeti volt az, mely legtöbb tevékenységet fejtett ki s az elmúlt évben a rendes foglalkozáson: a szaktárgyak megbeszélésén és a gyűmölcsözők izlelésén kívül még a gyűmölcsészeti kiállítás rendezése s az onnan visszatartott tanulmányi anyag feldolgozása adott meglehető munkát, ugy hogy a megállapított szeredai ülés a halmozott teendők elvégzésére elégtelennek mutatkozván, huzamos időn át még a szombat délutánra kellett megtoldani. Az 1880-ik évi 53 rendes ülésen 355 főle alma, 177 körte, 42 cseresznye, 42 szilva, 13 őszibarack, 12 kajszli, 6 meggy, 42 szőlő, 5 dió, 6 málna, 8 ribizli, 82 földieper, 4 dinnye, 5 féle lépeszméz és 1 féle almakocsonya került kistalásra, összesen tehát 796 féle gyűmölcs és vegyes.

Az üléseket a tagok szorgalmas részvéte és munkálkodása mellett id. Bodor Pál elnök vezette lankadást nem ismerő buzgalommal és ügyszeretettel; azon ritka esetben, midőn testi gyengélkedése e tiszttel teljesítésében gátolta, a buzgó alelnök Berde Áron foglalta el helyét. Az Erdély ös gyűmölcsöinek lefestetésére az igazgató választmány által utalványozott 50 frtot a szakosztály igénybe vette és több almafaj eléggé sikerült színes képének megkészeztetésével egy értékes gyűmölcs-albumnak alapját megvetette.

(Vége köv.)

A Z A R I Z.

Szegedről ápril 11-ről a következő tudósítást vesszük: Vesszőst és Porgányt még tartják mindkét parton. Nagy a küzdelem és erőfeszítés Vesszős fenntartására.

Délőlt 11 óraker 400 munkás szállított oda a kimértülteket felváltani.

Holnap reggelre Rókus és Felső-Város egész ereje kirendeltetett.

Általános védelemre felhívó falragasz jelent meg délben.

Két gőzhajó pontonokat szállít Vásrhelyre. Alsó szakaszunkon a Tisza a Magyar-Éren át Fehértőre folyik.

A viz reggel óta 16 centiméterrel magasabban áll az 1879-kinél.

A hangulat izgatott költött rémhírek következtében.

Hódmező-Vásárhelyről ugyancsak ápril 11-ről írják: Tegnap óta vizünk két hulladékot áradott. 30 óra óta tartós eső is ostromolt bennünket. Az egész Tiszavonal a válság legrémítőbb perczét kltázi, átázott szivárgó töltéseink sokáig már nem tarthatók. A bekövetkező szél egyel vagy másik részre minden pillanathat rea zudíthatja az ártengert. Ma ismét 400 katona érkezett ide. Báró Rosenzweig kapitány a fenyegető veszélyrel szemben magakérte a batóságot, hogy örküdsére rendelt katonái a töltésen dolgozhasanak. Sokan költöz-ködni kezdenek, a katasztrófa bekövetkezésé esetén nők, gyermekek, agkok menekülhetnek; a kiben a férfiszív és becsület van, utolsó lehetőségig dolgozik a körtöltésen.

Makón a küzdelem teljes; a védekezés

kimertültségig fokozva, Porgányánál a tartós esőzés a töltések tetejét teljesen eláztatta, kocsis és gyalogérő a sűppedések talaján és töltéseken nem mozoghat. A parterősítés és nyulgátak gőzhaj által vontatott hajók által hordott földdel csinaltatnak. Porgányánál a Tisza 1 hüvelyket, Makónál a Maros 7 centimétert áradt, a védőtéseken már csak 4500 ül nyulgát tartja a vizet. A főispán és alispán minden észrevetést intézkedést erőlyesen fogantatósítanak. Az idő borult, 8,4 fok Celsius meleg. Szélesed.

Nyiregyháza a Tisza vizállása jóval meghaladta az eddig ismert magaslatot, a Tisza erővel mentében Tokajtól Halászig megfeszített erővel dolgoztak, létérti küzdelem volt, hogy a földtölteseket megtartsák, azonban a folytonos eső, szél lehetetlenítette, és tegnap éjjel bekövetkezett a katasztrófa, Bucealnél meghányta a Tisza a töltést és most rohamosan tör, meg semmisítéssel fenyegetve a közeli falvakat.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1881. április 12.

Helyi hírek.

— Lapunk előfizetőit tisztelettel kérjük, hogy a jövő évnegyedre előfizetéseiket idején megújítani szíveskedjenek.

— **A Sz. Prielle Cornélia** tiszteletére holnap, szerdán, a vigadó nagytérben rendezendő közvacsora igen népszerű ígérkezik. Az érdeklődés városunk köreiben igen élénk, a szerezett művésznő iránti elismerést ez uton is kifejezésre kívánva műtő közönségünk juttatni. A lakoma ízszteléségét az is emelni fogja, hogy a résztvevőket nem korlátozza megszabott menü, hanem mindenki tetszése szerint válogathat Nagy Gábor ismert kitűnőségű ételipjának czikkei közül szabadon. Az esteli a színházi előadás végével kezdődik s az igazgatóság ép ezért gondoskodott, hogy az előadás föltöbbszörre elmaradjon. Vacsora közben Salamon János kitűnő nyiretytűje fogja a közönséget mulattatni, az a nyiretytű, a mely az akkor még kicsiny Prielle Cornélia kezdő éveiben is játékosan már a színházi zenekarban. Szóval a holnapi est minden tekintetben élvezetesnek ígérkezik.

— **Ifj. gr. Bethlen János**, jogtudor, Kolozs megye volt törvényszéki ülnöke ma reggel, pár heti súlyos szenvedés után, jobb létre költözött. A megboldult egyike volt az erdélyrészi arisztokrácia legeszebb reményekre jogosító kiváló tehetségeinek. A hatvanas években kitűnő sikerrel végzte Budapesten jogi tanulmányait s nemcsak ambíziójában a jogtudori szigorlatot is letéve, Kolozs megye az alkotmányos idoszak kezdetén törvényszéki ülnökévé választá. Az időt reményteljességgel pályájára, hogy atyja és másik nagyfőnyű nevelője nyomdokába lépend, később azonban visszavonult a közpályáról boldog családi körben élt nevével, most már bánatos özvegyével gr. Lázár Rozával, a történetírás terén elősmert nevé gr. Lázár Miklós mivel lelki lényával és négy kiskoru gyermekével, míg a rohamosan kifejtett gyomor-typbus ma reggel örökre kiszakította szerető családjá köréből. A tört. remények s megsemmisült kilátások ez újabb áldozatot elborulva látnak elköltözésében, csöndes pihenést kívánva neki, enyhülést, vigaszt a lesújtott családnak! Béke porain!

— **Az iparos** ittjék önképző és betegségyelőz egyetében a husvétii ünnepek alatt érdekes előadások lesznek. Ünnepe első napján d. u. 3 órakor ugyanis Hegedűs István ev. ref. tanár „A polgári eposzról” tartja előadását; ünnepnap másodnapján pedig Hegedűs Ferenc egyet. tag fog mutatóvanyokkal kísért szabad előadást tartani a cipész-szabászat köréből. Mind két előadás jó alkalmat szolgál arra, hogy iparos ifjaink az ünnepi szünnapokat hasznosan tölthessék el. A rendező bizottság tisztelettel meghívja a két előadásra a nem egyet. tagokat is, valamint az érdeklődő közönséget.

— **Új zenemű.** Első magyar ábránd című zenemű jelent meg Szentkóvics Gyulától Stein János kiadásában. Az öröndetes mozgalomban, mely arra irányul, hogy a magyar zene a népdal szűkös korlátai közül kiemeltesse, nem utolsó eszköznek látszanak az ugynevezett magyar ábrándok. Székelynek, a német Dreysock-nak, de legkivált Ábrányinak pár zenei képe a divatos magyar ábránd alakban átdolgozva, üdvözölhető haladás, bárha elég kicsi lépés! Inkább ezírásgaz, szemképrázától, filcsik-landozó sokszor üres ezíráda, melynek takarója alatt elvész a mag — a lényeg. A Szentkóvics Gyula ur szerzeményének is az az érdeme, hogy a komolyabb zenei termék számban megys az a hibája, hogy a dal tisztaságát elfedi a sok trilla, futam s a hatásadászat egyéb olesó s értéktelen eszköze. A mű hangja különben elég magyaros s kidolgozásában kevés a hiba; Lipcsében nyomtak csinosan, gr. Haller Róza kisasszonynak van ajánlva s kapható Stein Jánosnál 1 ft 50 krért.

— **Köszönetnyilvánítás.** A kolozsvári m. kir. tud. egyetemi olvasó és önképzőkör könyvtárát újabb nagyságos Finlay Henrik n. r. egy. tanár ur 35 dbr akademiái értékesével, t. Veress V. 1 művel és gr. Lázár M. ur 1 művel szívesek voltak gyarapítani, miért

is kedves kötelességemnek tartom becses adományaikért egyetlünk nevében köszönetet nyilvánítni. Kolozsvárt, 1881. április 11 én. A választmány nevében: Klimes Károly, első útkár.

— **Időjárás.** Áttekintése a mai időjárásnak. Európában: A nagy légnyomás 775—777 Oroszország délnyugati részéből terjed a kontinens többi délnyugati tájaira is ki (760—761). Németországban észtákias szelek mellett az idő közepes, derült, valamint Oroszországban is; a délnyugati részek borusak, részben csapadékkal. A hőmérséklet kisebbodott. Hazánkban: többnyire észtaki és észtakkeleti csendesodott szelek mellett a hőmérséklet keveset változott; a légnyomás észtakkeleten még fölebb szállt. Az idő hűvös, lassan tisztul; csapadékok az egész országban voltak, de kevés mennyiségben. Kilátás a jövő időre: Általában hűvös, tisztuló időt várhatni továbbra is, csekély mennyiségű csapadék mellett.

Hazai hírek.

— **A királyi lakodalmak** alkalmából Budapestn rendezendő ünnepélyek programja Bécsben a fővármesteri hivatal részéről közelebbről fog véglegesen megállapítani. A mint újabban Bécsből jelentik, a belga királyi pár az ujonnyebekelt trónörökös párt alig fogja Budapestre kísérhetni. A fővárosi ünnepélyi bizottság Kamermayer polgármester elnökele alatt tartott ülésén kimondotta, hogy a bizton tudva levén a kilágítás napja (május 18.) felhívat intéz ismételve az intézetekhez és háziorakhoz, hogy a nap jelentőségét méltón díszítsenek s világitanak ki. Kimondta, hogy nászajándék és album ápril 24-től, ápril 30-ig legyen a régi városház tanácstermében díjtalan közszemlére kitéve. Az ékszeres és felirat dívszerékny alatt tesznek kiállítva. A színházi előadások ügyében albízottságot küldtek ki. A népszínháznál az előadandó népszínmű még nincs megállapítva, de Rakosi Jenő irt már az alkalmra prologot.

— **Ihász Dánielről** következő életrajzi adatot olvassuk: Ihász Dániel 1816-ban született N. Démen, Veszprémmegyében. Atya: Sándor, gazdag földbirtokos volt. A gyermeket hét éves koráig Vajda Péter jeles költőnek vezette be a tudomány elemeibe. Ezután nevelőjével együtt Sopronba ment, s ott az evang. lyceumnak növendéke. Időközben Székács József váltotta fel Vajda helyét. Az ifjú különösen a földírat, történelem és nyelvek iránt érdeklődött. 1831-ben a katonai pályára lépett, hol akkoriban a magyar ifjaknak sok nehézséggel kellett küzdeniük. Ez volt oka annak, hogy a legnagyobb szorgalom mellett is, nyolcz évig csak hadapród maradt, s csak 1838-ban nevezték k. hadnagynak. 1848. a hadügym. rium a VII. szárló alj szervezésével bízta meg. Ihász működését Pápan kezdte meg s fáradtsága czelt is ért. Zászlóaljával mint ezredes Kolozsvárra indult, hol Bem a vörstoronyi szoros védelmére rendelte. Az ütközetben legénységének felét elvesztette, maga is megsebesült és menekülni kényszerült. Mint száműzött bontazta Angliát, Amrikát, Ázsiát. Az olasz háboru alkalmával a briganták ellen harczolt. Az olasz nép rokonszenvével tüntette ki. A forradalom lezajlása után Viktor Emánuel szolgálatában maradt ezredesi ranggal. A király kedvelte s nagy érdemjellel tüntette ki, melyek után évi 3000 frankot huzott. Az általános amnesztizál nem vette igénybe, mert ugymond, neki Kossuth mellett kell maradnia. Szavához hit is maradt, mert Kossuth oldala mellől csak a halál szőlította el.

— **Egy londoni hazánkfának** leveléből közöljük a következő, a magyarországi zsidókról szóló igen érdekes részletet. A levélíró Diósy Márton, kihez a tordai izraelita rabbinak fia Wezel Samu vallásos tárgyu héber verseket küldött be átnézés végett. A levél elején sajnálatának ad kifejezést Diósy ur a felett, hogy a költemények belbecséről nem tud más ítéletet mondani. „Majdnem ötven év választ el, úgy mond, azon boldog ifjúkortól, mikor az ősi szent nyelv kedvező foglalkozásom volt. Azóta folytatott rendkívül igazott s hányatott élet nem engedé a szent irodalmat élveznem.” Aztán buzdítja a fiatal Wezelt s így ír: „Szép tér nyílik ön előtt vallásos és hazafias működésre, kivált Erdélyben az annyira elhagyott zsidók szellemi emelése körül. . . Nem feledezhetünk meg ugyan is azon kötelemkről, melyekkel a földnek, hol születtünk, a nemzetnek, melynek szabad polgárai vagyunk, tartozunk. Első helyen áll a nemzeti nyelv.

Mindig rejtély volt előttem, s a mióta külföldön lakom, még megfoghatatlanabb, hogy miért ragaszkodnak a magyar zsidók a német nyelvhez? Lám az olasz zsidó csak olaszul, a francia csakis francziául, s az angol csak angolul beszél. A legorthodoxabb is sértésnek venné, ha németül szólíttatnék meg, angolul beszél családjában, angol nyelven magyaráztatja gyermekeinek a szentírást, angol szónoklatot hallgat meg papjától a zsinagógában. Csupán csak a magyarországi zsidó ragaszkodik a németiséghez. Édes Istenem! hát vajjon németül hangzott-e az örökké szent törvény sinai hegyéről? Dávid németül irta-e isteni énekeit? S nem látják-e, hogy ezen németeskedés által fegyvert adnak magok ellen az Istőczyak kezébe?

Haladjan ön előre a megkezdett pályán s tanítsa sorosait saját példájával, hogy orthodox zsidó is lehet jó magyar hazafi.

Óhajandó volna, hogy e sorokban foglalt aranyigazságokat minden magyarországi zsidó polgártársunk föntölkörre vegye s segítse ténynyé válni.

— **Tűz** a szinpadon. Károlyvárosban e hó első napjaiban előadás alatt a szinpadon földöntök egy asztalt, melyen két petroleum lámpa égett. Az égő petroleumtól a szinpadi díszletek tüzet fogtak. A közönség borzasztó rémüléssel tolongott a kijáráskor felé. A helyszínen megjelent tűzoltók azonnal elfojtották a tüzet s a nagyobb szerencsétlenségnek elejét vették. A közönséget nem lehetett megnyugtanni s az előadást meg kellett szakítani; szerencsétlenség nem történt.

— **Dévről** írják: hogy az ottani zsidóközség könyveit és levelezéseit magyar nyelven vezeti. Ugyanott újabban a roncsoló toroklob egy pár esete fordult elő.

— **A „Petőfi társaság”** vasárnapi felolvasó ülését nagy és elegáns hallgatóság hallgatta végig. Első felolvasó György Aladár volt, ki „A vasorru bábáról a magyar mythológiában” szólt. György Aladár a népmesék és mondák alapján fejtegeti, hogy a „vasorru bába” mint gonosz hatalom minő szerepet viszen a magyar mythológiában, s több érdekes adatot hoz fel, melyek kiegészítésével ez alakot könnyedén lehet majd tüztesebben követnivalozni a mythológiában. A gonddal és érdekesen írt értekezést élénken megtapsolták. Komócsy több költeményt olvasott fel Csáktornyai Lajostól, melyek között néhány határozott tetszésértarott. A Kiss József balladájának felolvasása, mint elnök jelenté, elháríthatlan akadályok miatt elmaradt. Végül Balázs Sándor olvasott föl három kisebb novellát: az első egy rendkívül szép elkenyézettett leányunk mondja el történetét, ki úgy járt, mint a hozzá hasonló szivtelen gőgös teremtesek rendesen: pártában ventült meg; a másodikban egy iszákossága miatt élté boldogságát elvesztett, korán megöszült diurnista keservei ecsetelvék; a harmadik vigabb: egy matheseos professor bajait mondja el, a kinek logaritmust teremtő gondolkodását minden lakásban szerte pusztítják a handabandós zongorák s e miatt elátkozottnak gondolja magát. A zárt ülés arról gondolkozott, hogy Petőfi szülőinek halmvait októberben átszállítják a kerepesi temetőbe.

— **A magyar** hírlapírók nyugdíj intézete vasárnap volt megtartandó alakuló közgyűlést, minthogy a megalakulást a föltételező ötven tag aláírása megtörtént. Miután azvban sokan csak föltételeken írták alá az íveket s a belépést óhajuk szerinti módosítások megtétele esőtere jelenték ki; s minután az elnök Urvári Lajos előtt tudva volt, hogy számosan lényeges módokifacziókkal akarnak az alapszabálytervezethez járulni, a közgyűlést értekezletnek nyilvánította s a forma szerinti alakulás előtt az alapszabálytervezetet újból megvitatás alá bocsátotta. A szakaszokként történt felolvasás alkalmával az alapszabály számos terhes kikötésének könnyítése lett. Így pl. a 100 frtos törzsbetét lefizetésének határidejét tíz évre szabták, 6%-os késedelmi kamatokkal; ha a tag elhal, mielőtt nyugdíjképesé vált volna, s nejeért szintén fizette az illetéket, akkor az özvegynek a férj befizett részleteinek egy harmada visszaadatik, vagy szabadságában áll a befizetéseket a szokott jogigénynyel folytatni, ha a tag nyugdíjképesége előtt, vagyis az első tíz évben munkaképtelenné válik, vagy igen nyomasztó helyzetbe jut, akkor 8 évi befizetés után előleg adható neki stb. Az idő előrehaladt után miatti a tervezet folytatolagos megvitatása hétfőn délután 3 órára halasztott.

Vegyes hírek.

— **Magyar biztosító társaság** Bécsben. A „Neue freie Presse”-ben olvassuk, hogy Bécsben „Magyar biztosító társaság” alakul, és az eziránti felterjesztés már régebben be lett adva. E vállalat élén Lévy Henrik, az Első magyar általános biztosító társaság igazgatója áll. A részvénytőke 4 millióra van előírányszóva és legfőképen elemi csapások elleni biztosításával fog foglalkozni.

— **Minister és elnök.** A „Neue freie Presse”-ben olvassuk a következő történetet: A képviselőház utóbbi ülésén Herbst képviselő tévesen kikel az egyik minister ellen, ki tőleséről felkelve, suttogva felhívja a ház elnökét, hogy utasítsa rendre. De Smolka elnök tagadólág rázza fejét és Herbst beszédét folytatta. Egy második támadás után a minister papírrapra írva ismételtlen felszólítja az elnököt, hogy vonja meg a szót a szőlőtől. De a papírdarabka az elnöknek ezen írott szavaival került vissza a miniszterhez: „Még én vagyok az elnök!”

— **Chioi földrengés.** A Times kónstantinápolyi levelezője a helyszínről következőket írja: Kastro városa úgy néz ki, mint ha tartos ostromot állott volna ki. Egy néhány száz ház leomlott és a lakosokat romjai alá temette. A még fennálló házak oly nagy rázkódást szenvedtek hogy leomlásuk minden perczben várható. Az életben maradtok lakosság nem meri a romokat elhagyni. Az első lökés e hó 3 án délután fél 2 órakor volt érezhető melyet a há-

zak leomlása majdnem azonnal követett. A megreméltlakosság az utcákra rohant, de ekkor jött a második lökés, mely a rombolást bevégezte. Naplementig nem volt újabb tökések, mikor a lökések ismétlődtek és rövid időközökkel egész éjen át tartottak. Minden egyes lökést egy földalatti zugó moraj előzött meg. Ezen lökések még a következő napokon is ismétlődtek. A kostoni régi genouai vár me yben zsidók és törkök által lakott kürtőlbelől 400 ház volt, meg többet szenvedett mint maga a város. A talaj itt kürtőlbelől fél méterrel stlyedt és a házak azonnal leomlottak. Egy orvosokból álló bizottság azt ajánlotta, hogy a várbeli romokat hánnyák be földdel, miután nem remélhető hogy embetelőtet meglehessen menteni a romok alól, mig ellenben a hullák kiásatása egy járványt okozhatna. Azonban másrészt csodás menekülések is történtek. Egy viselő asszonyt mentettek meg ki 25 órán át volt eltemetve a romok közt mi alatt megszült a gyermeket, és ennek dacára jól érzi magát. — A Times levelezője szerint a szigetnek 70 ezer lakosa közül mintegy 6—7 ezer ember esett áldozatul, és kürtőlbelől 30 ezer lett hajléktalan.

A „KELET” magántáviratai.

Bécs, apr. 11. A „Pol. Corr.” jelenti, hogy Janina és az epirusi villajetek közt erőlyesen dolgoznak egy távirati hálózat felállításán. Janina Koritz és Janina Pramaty vonalok már készen vannak. Arta erősítése részint kö-, részint földhánnyásokkal, erőlyesen halad.

Páris, ápril 11. A „Pol. Corr.” jelentése szerint: Angolország megjelölését a nemzetközi pénzürtkezelten következetesen azon feltételhez köti, hogy a kettős valuta a programmból kitűrtlessék. Ha csak más kitérés nem találnak, az értekezlet valószínűleg Angolország részvétel nélkül fog megtartatni, vagy pedig egészen elmarad. Észak-Amerika és Franciaország eddig nem csatlakoztak Angolország e kijelentéséhez. Attól lehet tartani, hogy Anglia tartása befolyásolni fogja Németországot is.

Páris, pr. 12. Rómából vett hírek szerint az új kabinet Depretis elnökele alatt megalakult.

Róma, apr. 12. Athénből jelentik, a kormány hatalmak jegyzékére válaszolni fogja, hogy a konstantinápolyi nagykövetség javaslatát elfogadja. A király és kormány a más eredményen fáradoztak ugyan, de a hatalmakkal szemben engedniök kellett. Hir szerint a német császár és a czár táviratilag tanácsolták a javaslatok elfogadását. Depretis a balpárt töredékeinek fuzióján fáradozik, de akadályokra talál.

Szeged, apr. 12. A helyzet változatlan, a külső védvonal még tartja magát, minden esethetőségre a város alatti körtöltés védelme teljesen szerveztetett.

Collegno, apr. 12. Ihász Dánielt tegnap temették.

Pétervár, apr. 12. A halálos ítélet a hat merénylő előtt kihirdtetett. Riszakov, Petrovska és Helfman semmiségi panaszt jelentettek be, Mihailov kegyelemkérvényt irt alá, a védők többieket is ösztönzik rá.

London, apr. 12. Algier határán a csatározás megindult, Bonában 10,000 francia patra szállott. A féniek newyorki bizottsága Gladstonet halálra ítélte.

MAGYAR ORSZÁGGYÜLÉS.

(Magy. táv. ir.) **Budapest**, ápril 12. A képviselőház mai ülésében Szapáry pénzügyminister a jelen volt képviselők élénk éljenzése mellett benyújtotta a törvényjavaslatot a 6 százalékos magyar aranyjáradék kölcsönkötvények bevéltásáról; a javaslat indokolása a fönyult arra fekteti, hogy a járadékkölcsön kibocsátása folytán az államra nehezedő és a viszonyoknak meg nem felelő kamatteher leszállíttassék, mi által 2.200,000 arany forintnyi megtakarítás eszközölhető évenként; fontosabb ennél azon állandó nagy előny, hogy a magyar állam az ezentul felveendő kölcsönök után az eddignél kisebb kamatot fog fizetni, a bevéltási mód a kötvények birtokosainak érdekét figyelembe veszi, a mennyiben oly papírral kínáltnak meg, melytől nagy áremelkedést s tökeszaporodást várhatnak, ha ezt el nem fogadják, a kötvények teljes névértékben fognak bevéltatni, a mivelet keresztültvitelének ideje 1883. év vége, de legkésőbb 1884, a mely idő előreláthatólag elegendő lesz. Az eredményről a pénzügyminister legkésőbb 1885-ben jelentést tenni köteles.

Ezután a főrendiházról érkezett üzenet az ott letárgyalt törvényjavaslatról. Végre a következő szentesített törvényezikkek hirdettettek ki. Belgiummal, a közönséges büntettesek kölcsönös kiadásáról kettőt államszerződésről, a budapesti orvoskar intézetek folytatolagos kiépítéséről, a fővárosi rendőrségről és a honvédelmi miniszterim évi költségvetéséhez szükséges póthitelről.

CSARNOK.

Apróságek.

Fényes bál van. A nagytérben szebbnél szebb párok ifjú hével lejtik az andalgó keringőt. Egyik szegletben szép ifjú nő ül magánosan. Szerényen visszahúzódva, sóvár szemekkel

nézi a tánczoló seregét. Van-e nagyobb fájdalom ifjú nőél, mint a mellőztetés. Csinos fiatal ember közeledik. Esményi szépség. Egy Apolló! Bökolya csedekik egy keringőért. Végre ütött a megváltás órája.

Van-e eszményibb táncz a keringőnél? Legalkalmasabb a vallomásra. És a fiatal ember érzi ezt. Félénk tartózkodással vallja meg érzelmét. Leánykori titkos imódók egyike. E láng kioltatlanul emészt. A társadalom előlételei és rut anyagiságok áthághatlan irt vontak közöttük. Világga ment. Felakart emelkedni hozzá. És most, midőn küzdelmeinek árán hirt dicsőségét vívott ki, dagadó kebellet tért vissza. És oh balsors! Férje karja kellett őt viszontláttnia. A fiatal nő keble hullámzik. Az érzelmek árja elragadja. Agya szédül. Kering az egész világ. Felájultan omlik tánczosa ölék karjaiba. Midőn a melléktéremben eszméletre, jön idegen arcokat lát maga körül. Az imádó — eltűnt. És vele a drága nyakék és többi ékszeres. Tableau!

* * *

A dicsőséges „szép” tánczos gőzszárnyakon tova sietett. Egyenesen egy ékszerészhez. De őt is elérte a fátum. Az ékszer — hamis volt. — Második Tableau.

Egy Belgrádban tartózkodó idegenről nem régen nagy ebéd volt, melyre a scupstina több tagja is hivatalos volt. Általános ismert dolgot az, hogy ezen urak nagy része igen távol áll még az európai műveltség fokától. Egy előszékeny franciaia, kinek szomszédja ép egy ilyen igen kezdetleges scupstina tag volt, fogpiszkálót vitt az asztalról és udvariasan szomszédja felé nyújtja a szelenczét: „Köszönöm”, — viszonzá barátságosan a szerb atyafi, „már két darabot ettem.”

KÖGAZDASÁG.

M. Vásárhely, 1881. apr. hó 11.

Üzleti hírek szemle

— Schwarz Sigmundtól —

A lefolyt héten, vidékünk nagyobb piacain országos vásárok voltak, s mivel ilyenkor a gazdaközönség figyelmét inkább a baromvásár veszi igénybe, a gabnanelemek behozatala csekély maradt; ehhez járult még a tartós esőzés, mely utainkat járhatatlanná tette, s folyóinkat megárasztotta. A behozott gabona jó kelendőségnek örvendett. Törökbuza Ludason 4.25, Balázsfalván, Gy.-Fehérvárt 4.20, Törvis, Enyeden 4.25 ért, itt helyben 4.15—4.10 fiztetett. Buzában és rozsbán, kivitelre e héten is élénk üzlet volt. Buza 10 ft 20—40-ig, Rozs 8 ft 60—80-ig fiztetett. A hangulat általában szilárd.

A melegágyaknak üvegtáblák helyet gyapotszövettel való védését ajánlja M. B. Prince, amerikai gazda, a mult tavasszal tett kísérletei után azt tapasztalván, hogy paprika, paradicsomalma, stb. kényes növényei ilyféle fohér lepedőtakaró alatt is igen jól fejlődtek melegágyaiban. E czélra 4 láb hosszú oly forma rámkát csináltatott, minők az ágyterítők tartására a nyoszolyákön szoktak használtatni, azon különbséggel, hogy mintegy háztető alakulag kőszültek azok, két végükben elegendő tért hagytak a szellőztetésre. E rámkák azután állandóan ott maradtak a melegágyak fölött, míg a takarásra szükség volt és az ezek szélein kiálló faszegerek feszítették ki felrakás idején a takaró lepedők. Ha a lepedők használat előtt még lenolájjal is bevonatnak, ezáltal sokkal tartósabbá és csaknem teljesen vízmentesekké lesznek azok. E melegágytakaróknak nemcsak az az előnyük van az üvegtakarók fölött, hogy sokkal olcsóbbak; hanem az is, hogy nem használat idején könnyebben elhelyezhetők, nem törekonyek, és mindenek fölött az, hogy alattuk nem fejlődik ki oly fojtó hőség, mint az üvegtakarók alatt, mig ellenben a szélelelen elegendő védik a gyenge növényeket, s elegendő világosságot is engednek azokhoz átszűrődni.

HIVATALOS ARFOLYAMOK

a budapesti áru- és érték-tőzsdén

1881. Ápril 29.

Magyar aranyjáradék	115.60
Magyar vasuti kölcsön	130 3/4
Magyar kel. vas. államköt., I. kibocsátás	89 3/4
Magyar kel. vas. államköt., II. kibocsátás	105 3/4
Magyar kel. vas. államköt., III. kibocsátás	93 3/4
Magyar földterhermentesítő kötvény	98 1/4
Magyar földterherment. kötvény záradékkal	96.—
Temes-bánáti földterhermentesítő kötvény	97 1/4
Temes-bánáti földterher. kötv. záradékkal	94 3/4
Erdélyi földterhermentesítő kötvény	96.—
Horvát-szlavon földterhermentesítő kötv.	—
Magyar szőlődezsma váltási kötvény	95 1/2
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	117 1/2
Tiszaszállóvázási és szegedi sorsjegy	109 1/2
Osztárk járadék papírban	77.—
Osztárk járadék existiben	77 3/4
Osztárk járadék aranyban	94.—
1860-ki osztárk államsorsjegyek	132 1/2
Osztárk-magyar bankrészevény	815.
Magyar hitelbank-részevény	265 1/2
Osztárk hitelintézet-részevény	297.10
Érdit	—
Cs. és kir. arany	555.—
20 frankos arany	994 1/2

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

BÉKÉSY KÁROLY,

Érvényes 1880. évi szeptember hó 10-étől.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.